

FORMATIVNO PRAĆENJE - PODRŠKA U RAZVOJU OSOBNOSTI

Državni skup psihologa 29. - 30. travnja 2021.

ZBORNIK SAŽETAKA

Agencija za odgoj i obrazovanje

Ovaj zbornik podsjetnik je na sadržaj dvodnevni aktivnosti državnog stručnog skupa psihologa *Formativno praćenje – podrška u razvoju osobnosti*. Želim da vam bude svojevrsni orijentir na putevima novih spoznaja.

Neosporno je da dodatna znanja omogućavaju lakše suočavanje s novim izazovima i bolje snalaženje u nepredvidljivim okolnostima.

S povjerenjem u vaše profesionalno djelovanje želim da u svojim sredinama promičete kvalitetan rad u svim područjima naše profesije.

Zahvalna sam svima koji su osobno doprinijeli organizaciji.

Urednica: Vilma Bednar, prof.

Rijeka, 26. travnja 2021.

SADRŽAJ

PROGRAM STRUČNOG SKUPA	4
PLENARNA PREDAVANJA	5
Sažeci plenarnih predavanja	14
SEKCIJA DJEČJI VRTIĆI	15
Sažeci izlaganja	18
SEKCIJA OSNOVNE ŠKOLE	19
Sažeci izlaganja	25
SEKCIJA SREDNJE ŠKOLE	26
Sažeci izlaganja	33
SEKCIJA UČENIČKI DOMOVI	34
Sažeci izlaganja	35

FORMATIVNO PRAĆENJE - PODRŠKA U RAZVOJU OSOBNOSTI

Državni skup psihologa 29. - 30. travnja 2021.

Agencija za odgoj i obrazovanje

Mjesto održavanja: AZOO - podružnica Rijeka

Na mreži: Zoom aplikacija

Organizator stručnog skupa:

viša savjetnica Vilma Bednar, prof.

ČETVRTAK, 29. travnja 2021.

	Plenarna predavanja	virtualna soba 1
10:00 - 10:15	Otvaranje stručnog skupa	
10:15 - 11:00	dr. sc. Aleksandra Huić - <i>Formativno vrednovanje usmjereno na učenike</i>	
11:05 - 11:50	dr. sc. Sanja Bradlić, psih. - <i>Percepcija važnosti uloge nastavnika kao štit ili korak bliže doživljaju izgaranja na poslu</i>	
11:55 - 12:55	izv. prof. dr. sc. Sanja T.- Vorkapić - <i>Socijalno-emocionalno učenje i otpornost kao podrška razvoju osobnosti</i>	
13:00 - 14:00	doc. dr. sc. Marlena Plavšić i doc. dr. sc. Marina Diković - <i>Učiteljska obilježja i vrijednost obrazovanja</i>	
14:00 - 16:00	PAUZA	
16:00 - 17:10	dr. med. Robert Torre, spec.psihijatar - <i>Odrastanje u doba korone-djeca bez djetinjstva, mladež bez mladosti</i>	
Sekcija: SREDNJE ŠKOLE - izlaganja		virtualna soba 1
17:15 - 17:30	dr. sc. Zlatka Kozjak Mikić - <i>Učenje, automatske misli i emocionalna uznemirenost - četiri godine jedne generacije</i>	
17:30 - 17:45	Danica Bavčević, prof. - <i>Poticanje osobnog i socijalnog razvoja u nastavi psihologije</i>	
17:45 - 18:00	Melita Perić, prof. - <i>SNEP program - primjena u srednjoj školi</i>	
18:00 - 18:15	Vesna Husnjak, prof. - <i>Primjer konstrukcije pisane provjere znanja</i>	
18:15 - 18:30	Ana B. Lipić, prof. i Ivana Jambrović, prof. - <i>Formativno vrednovanje u nastavi psihologije</i>	
18:30 - 18:45	Lidija Kos Bzik, prof. i Lucija Zadelj, prof. - <i>Formativno vrednovanje u obrazovanju i sportu</i>	
18:45 - 19:00	Marija Crnović, prof. i Tina G. Hlušićka, prof. - <i>Sam(a) stvaram svoju sreću</i>	

PETAK, 30. travnja 2021.

Vrijeme	Plenarna predavanja	virtualna soba 1
10:00 - 11:30	izv. prof. dr. sc. Bojan Musil i Saša Zorjan, mag. psih. - <i>Projekt e-Motions: predstavljanje, analiza, evaluacija</i>	
11:30 - 12:15	dr. sc. Tanja Gulan, psih. - <i>Funkcija metakognicije u emotivno-socijalnom učenju</i>	
12:20 - 13:10	Dejana Tavas, univ. spec. educ. i Marija Gliha Družetić, prof. - <i>Storytelling u školi</i>	
13:15 - 14:00	prof. dr. sc. Sanja Skočić Mihčić - <i>Biblioterapija</i>	
14:00 - 16:00	PAUZA	
Sekcija: DJEČJI VRTIĆI - izlaganja		virtualna soba 1
16:00 - 17:10	mr. sc. Ana Barišić - <i>Lessac kinestetička metoda i teorijski konstrukt priče</i>	
17:10 - 18:10	Gorana Mišćenić, univ.spec.psih.sav.i Nadia N. Ramić, mag.rehab.educ. - <i>Priča koja pomaže u odgojno-obrazovnom radu</i>	
18:10 - 18:30	Irena Brajković, mag. psych. i Sanja Č. Huber, mag. reh. educ.- <i>Tranzicija u ranom djetinjstvu - od obitelji preko vrtića do škole</i>	
Sekcija: OSNOVNE ŠKOLE - izlaganja		virtualna soba 2
16:00 - 16:20	Jelena Rukavina, mag. psih. i Martina Baljak, mag. edu. phil. - <i>Jačanje psihološke otpornosti, vještina suočavanja sa stresom</i>	
16:20 - 16:40	Branka Perić, prof. psih. - <i>Ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja</i>	
16:40 - 17:00	Dina Klarić, prof. psih. - <i>Mindfulness radionica u okviru projekta Erasmus+</i>	
17:10 - 17:50	Vera Šušić, dipl. psih. - <i>Zahvalnost – ključ mentalnog i tjelesnog zdravlja</i>	
17:50 - 18:10	Ivna Grbavac, prof. psih. - <i>Rijeka osjećaja</i>	
18:10 - 18:30	Hana Šiljan Bembić, dipl. psih. - <i>Mogućnosti primjene Terapije igrom u školi</i>	
Sekcija: UČENIČKI DOMOVI - izlaganja		virtualna soba 1
18:30 - 19:00	Elizabeta Papić, prof. psih. i Ante Papić, prof. psih. - <i>Gluma je put do sebe, scenski rad u funkciji oblikovanja predstave o sebi</i>	

PLENARNA PREDAVANJA

1. **dr. sc. Aleksandra Huić** - *Formativno vrednovanje usmjereno na učenike*
2. **dr. sc. Sanja Bradić, psih.** - *Percepcija važnosti uloge nastavnika kao štit ili korak bliže doživljaju izgaranja na poslu*
3. **izv. prof. dr. sc. Sanja Tatalović - Vorkapić** - *Socijalno-emocionalno učenje i otpornost kao podrška razvoju osobnosti*
4. **doc. dr. sc. Marlena Plavšić i doc. dr. sc. Marina Diković** - *Učiteljska obilježja i vrijednost obrazovanja*
5. **dr. med. Robert Torre, spec. psihijatar** - *Odrastanje u doba korone - djeca bez djetinjstva, mladež bez mladosti*
6. **izv. prof. dr. sc. Bojan Musil i Saša Zorjan, mag. psih.** - *Projekt e-Motions: predstavljanje, analiza, evaluacija*
7. **dr. sc. Tanja Gulan, psih.** - *Funkcija metakognicije u emotivno-socijalnom učenju*
8. **Dejana Tavas, univ. spec. educ. i Marija Gliha Družetić, prof.** - *Storytelling u školi*
9. **prof. dr. sc. Sanja Skočić Mihić** - *Biblioterapija*

Autor: doc. dr. sc. Aleksandra Huić, Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Tema – naslov rada: *Formativno vrednovanje usmjereno na učenike*

Ključne riječi: formativno vrednovanje, poučavanje usmjereno na učenika, vrednovanje usmjereno na učenika, vršnjačko vrednovanje, samo-vrednovanje

Sažetak:

Formativno vrednovanje predstavlja most između poučavanja i učenja, te pruža ključne informacije nastavnicima kako bi znali pridonose ili zaustavljaju napredak učenika. S obzirom da se radi o postupcima koje koristimo tijekom poučavanja, ono je ujedno integralni dio poučavanja usmjerenog na učenike. Poučavanje usmjereno na učenike odmiče se od tradicionalnog pristupa prijenosa sadržaja, te usmjerava na stvaranje uvjeta za aktivno učenje kako bi učenici imali priliku za kritičko promišljanje, primjenu naučenog i rješavanje stvarnih problema. Ovaj pristup pretpostavlja uključivanje učenika, ne samo u proces poučavanja, nego i u procese vrednovanja znanja. U predavanju će se odgovoriti na tri ključna pitanja efikasnog vrednovanja usmjerenog na učenike - kako je to vrednovanje koje stvara priliku za aktivno učenje?; kako vrednovati zadatke orijentirane na stvarni svijet?; kako direktno uključiti učenike u vrednovanje znanja? Objasnit će se kako korištenje nekih od tehnika poučavanja usmjerenih na učenike istovremeno pruža priliku za formativno vrednovanje i time podiže kvalitetu nastave. Prezentirat će se smjernice za korištenje nekih konkretnih tehnika, posebice za vršnjačko vrednovanje i samo-vrednovanje, a koje nastavnici mogu implementirati u svakidašnji rad.

Autor: dr. sc. Sanja Bradić, prof., stručna suradnica, Gimnazija Eugena Kumičića Opatija

Tema – naslov rada: *Percepcija važnosti uloge nastavnika kao štit ili korak bliže doživljaju izgaranja na poslu?!*

Ključne riječi: percepcija važnosti uloge nastavnika, stres, sindrom izgaranja na poslu, emocionalna kompetencija, tjelesno i mentalno zdravlje te psihološka otpornost nastavnika

Sažetak:

Biti učitelj, nastavnik ili stručni suradnik tijekom školske godine 2020./2021. veliki je profesionalni, ali i osobni izazov. Osim poznatih zahtjeva nastavničke profesije koji doprinose doživljaju stresa i sindroma izgaranja na poslu, okolnosti pandemije COVID-19 otvorile su nova pitanja o mehanizmima psihološke zaštite od posljedica izloženosti iznimnim okolnostima profesionalne, školske te privatne svakodnevnice nastavnika. Istraživanja iz područja mentalnog zdravlja nastavnika s ciljem prepoznavanja načina njihovog uspješnog suočavanja tijekom stresnog perioda potvrđuju brojna iskustva iz školske prakse. Nastavnici koji u stresnom periodu problem prepoznaju kao izazov za svoj osobni i profesionalni razvoj, oslanjajući se na pozitivnu percepciju važnosti svoje profesionalne uloge kao značajne u društvu, doprinose očuvanju vlastitog mentalnog zdravlja. Istovremeno, nastavnici s ovakvim pristupom suočavanja djeluju kao primjer i kao poticaj svojim kolegama. Dijeljenje iskustava dobre prakse i načina uspješnog suočavanja s profesionalnim zahtjevima potvrđuje ljekovitost socijalne podrške, zaštitnog čimbenika od doživljaja izgaranja nastavnika.

U istraživanju provedenom na skupini hrvatskih nastavnika potvrđene su neke pretpostavke o važnosti percepcije uloge nastavnika u društvu, temeljene na nastavničkim iskustvima iskazanim kroz školsku praksu i stručne susrete. Percepcija važnosti uloge nastavnika u društvu i osobna procjena emocionalne kompetentnosti nastavnika povezani su s poželjnim osobinama u ovoj profesiji - otvorenosti za nove spoznaje, emocionalnoj stabilnosti i ugodnosti. Sve zajedno povezane su s tjelesnim i mentalnim zdravljem nastavnika. Uz ove psihološke karakteristike održiva je baza psihološke otpornosti nastavnika od štetnih posljedica stresa na poslu, doživljaja izgaranja, ali i tjelesnih simptoma kao pokazatelja očuvanog ili narušeno zdravlja.

Ovakav nalaz potvrđuje koliko je nastavnicima ogledavanje u "očima značajnih drugih", javnosti općenito, značajno za mehanizam otpornosti od stresa i izgaranja na poslu, pogotovo u ovom kontekstu društvenih posljedica pandemije.

Cilj predavanja je, kroz dijeljenje profesionalnog iskustva iz uloge nastavnika i stručnog suradnika, velikim dijelom potvrđenog nalazima longitudinalnog istraživanja i spoznajama iz literature, informirati struku o mehanizmima psihološke otpornosti te potaknuti na samoočuvanje tjelesnog i mentalnog zdravlja.

Autor: izv. prof. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić, Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet

Tema – naslov rada: *Socijalno-emocionalno učenje i otpornost kao podrška razvoju osobnosti u odgojno-obrazovnom kontekstu*

Ključne riječi: djeca, mentalno zdravlje, odgoj i obrazovanje, osobnost, otpornost, socijalno-emocionalno učenje, učitelji*

Sažetak:

Suvremene psihološke spoznaje o dobrobiti djece i učitelja ukazuju na potrebu za propitivanjem postojeće odgojno-obrazovne prakse, te prilagodbom postojećih načina rada u odgojno-obrazovnim ustanovama, kao i postojećih kompetencija odgojno-obrazovnih djelatnika. U kontekstu porasta broja psiholoških teškoća djece i mladih posljednjih godina, a posebice s aspekta aktualne pandemije, ova tema zauzima središnje mjesto kada je riječ o mentalnom zdravlju djece i mladih danas. Provedena znanstvena istraživanja su ukazala na važnost osobnosti u odgojno-obrazovnom kontekstu, kako u domeni efikasnog načina učenja i poučavanja koji izravno utječu na ishode učenja, tako i u domeni objektivne i pouzdane procjene ponašanja djece, što izgradnjom kompetencija u okviru postojećih programa inicijalnog obrazovanja učitelja nije obuhvaćeno. Pored toga, premda su dosadašnja istraživanja pokazala da se sustavnim programima (preventivnim, promotivnim ili intervencijskim) socijalno-emocionalnog učenja, razvoja otpornosti i pružanja podrške mentalnom zdravlju djece i mladih implementiranim u odgojno-obrazovne programe svih razina (od predškolske do visokoškolske) omogućuju efikasni ishodi učenja kao i visoka razina dobrobiti što je temeljna prevencija teškoćama mentalnog zdravlja, u našoj zemlji ne postoji koordinirani i sustavni program koji obuhvaća djecu i mlade od 3-18 godina. Naposljetku, premda suvremena literatura raspolaže preporukama za usvajanjem kompetencija suvremenih učitelja, postojeći studijski programi, te programi cjeloživotnog obrazovanja ih ne prate u potpunosti. Stoga će se u prvom dijelu ovog predavanja prikazati recentni teorijski modeli mentalnog zdravlja i psihološke dobrobiti, kao i socijalno-emocionalnog učenja i psihološke otpornosti u odnosu na razvoj osobnosti djece i mladih, kako općenito, tako i u odgojno-obrazovnom kontekstu. Nastavno na teorijsku pozadinu, relevantna empirijska istraživanja te suvremenu odgojno-obrazovnu praksu, u predavanju će se prikazati pojedine znanstveno-istraživačke i projektne aktivnosti, kako domaće tako i međunarodne, koje imaju za cilj ostvariti odgojnu ulogu škola, pružiti podršku socijalno-emocionalnoj dobrobiti i razvoju otpornosti djece i mladih koja predstavlja temelj za zdravi razvoj njihove osobnosti.

*pojam učitelj koristi se kao generički pojam koji obuhvaća pojmove: odgojitelj, učitelj, nastavnik

Autorice: doc. dr. sc. **Marlena Plavšić**, Filozofski fakultet Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli
doc. dr. sc. **Marina Diković**, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli

Tema - naslov rada: *Kakve učiteljice* trebamo i koliko vrijedi obrazovanje?*

Ključne riječi: učiteljska struka, motivacija, obilježja, prednosti, status

Sažetak:

Učiteljska, odnosno nastavnička struka jedna je od najizloženijih pohvalama i kritikama u našem društvu jer s njome u doticaj dolazi gotovo cijelo stanovništvo. U nedavno provedenim istraživanjima zanimalo nas je u kojoj se mjeri poklapaju očekivanja različitih grupa uključenih u odgojno-obrazovne procese. Upitale smo učenice i učenike, roditelje i nastavnike i nastavnice 1) koja su to najpoželjnija obilježja dobrih nastavnika i nastavnica, 2) koja su ona neprihvatljiva te 3) što misle da je najteže u nastavničkom poslu. Zatim nas je zanimalo 4) na koje načine smatraju da obrazovanje doprinosi njihovoj kvaliteti života, 5) koje prednosti nastavničke profesije prepoznaju, 6) kakvim doživljavaju status nastavničke profesije, 7) kakve promjene u odgojno-obrazovnom sustavu primjećuju te 8) što ih motivira ili bi ih motiviralo za nastavničku profesiju. U odgovore na ova pitanja, uz učeničku, roditeljsku i nastavničku perspektivu, dodale smo i studentsku te onu sveučilišnih nastavnica i nastavnika. Odgovori se razmatraju kao razine i doticaji identiteta (Korthagenov model), odgovornosti i obaveza uključenih u odgojno-obrazovni proces.

*pojam učiteljica koristi se kao generički pojam koji obuhvaća pojmove: odgojitelj, učitelj, nastavnik

Autor: dr. med. Robert Torre, psihijatar, Klinika za psihijatriju KBC Sestre milosrdnice Zagreb

Tema – naslov rada: *Odrastanje u doba korone - djeca bez djetinjstva, mladež bez mladosti*

Ključne riječi: djetinjstvo, mladost, poredak korone

Sažetak:

Stari svijet, koji je bio daleko od idealnog, nestao je preko noći. Nadomješten je bastardnim konstruktom "novog normalnog" u kojem nam je od sada živjeti. "Loše" smo zamijenili za "grozno", tako da smo dosmrtno slabo trgovali. Poredak "novog normalnog" definitivno je i neotklonjiv. No ljudi se ne mogu izravno ugraditi u poredak korone. Prihvatili su preventivni teror sigurnosti, opću karantenu svih od svih i protiv svih. Preko noći smo se prisilno digitalizirali i rebrendirali u posthumana bića, u tehnohumanoidne biokompjutere. Više ne živimo u svijetu nego u njegovoj digitalnoj slici. Ugradili smo se u planetarni sustav računala, kao našu karantenu i suvremeni virtualni zavičajni okoliš. Kroz naloženu socijalnu distancu držimo razmak od života, od sebe, drugih, od doma i od zavičaja. Otuđenost među ljudima postala je normativna, posvemašnja i epidemijski nagrizala našu ljudskost. Ljudi si više nisu bližnji, nego daljnji. Društveni život se rastočio. Ljudske odnose više ne reguliraju običaji, navike i navade, već suhe javnozdravstvene preporuke. Društvo više ne postoji, nego tek atomizirani pojedinci sa narcističkim ekstenzijama svog obiteljskog legla s jedne, i država, odnosno njena središnja tijela poput Stožera, s druge strane.

U ljude se uvukao nemir, strah, egzistencijalna isprepadanost i zabrinutost. Što sve uvodi u kumulativnu depresiju. Nikom nije do nikoga i ničega. Sve je stalo, stišalo se i usporilo. Nema znakova života u punom smislu, samo se održava bazalni metabolizam. Strah je još uvijek potisnut naivnom nadom povratka na staro. Ljudi se zavaravaju da su dobro, dok ispod brane potiskivanja pulsira tjeskoba, depresija i posvemašnja pogubljenost.

Daleko je najteže djeci i mladima buduću odrastaju bez djetinjstva i mladosti. Doduše, i nama starijima se teško nositi s crnilom sadašnjosti i sivlom budućnosti. Ali mi barem imamo prošlost i sjećanja na život dok je svijet još bio nečemu. Pa i tzv. „novo normalno“ novo je samo ljudima koji više nisu mladi. A buduću ne znaju ni za drugačije ni za bolje, djeci i mladima je „novo normalno“ normalno naprosto. Oni su svakako najveći gubitnici buduću nisu ni svjesni što gube.

Autori: izv. prof.dr, sc, Bojan Musil i Saša Zorjan, mag. psih. - Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mariboru, Slovenija

Tema - naslov rada: *Projekt Living e-Motions - predstavljanje, analiza, evaluacija*

Ključne riječi: »Living e-Motions« projekt, trening oporavka, emocije, narativne tehnike, mentalno zdravlje, evaluacijska studija

Sažetak:

U sklopu EU programa Erasmus+, 2019. i 2020. godine partneri iz Španjolske (Zaklada INTRAS), Estonije (Centar za profesionalnu rehabilitaciju Astangu), Slovenije (Sveučilište u Mariboru), Ujedinjenog Kraljevstva (Škotska mreža za oporavak) provodili su projekt »Living e-Motions«, čija je svrha bila razviti edukaciju koja korištenjem tehnike proživljavanja priča, pomaže osobama s mentalnim teškoćama da razumiju i upravljaju svojim emocijama te preuzmu kontrolu nad vlastitim oporavkom. Istoimena edukacija ili trening usredotočena je na emocionalno učenje te koristi tehniku doživljaja priče koja omogućava korisnicima da istraže svoje osjećaje ili emocije i učinkovitije upravljaju njima. Trening je primjenjiv kod osoba koje se suočavaju s bilo kojom vrstom poteškoća iz područja mentalnog zdravlja i žele poboljšati kvalitetu svog života. Materijal za trening sadrži prijedloge lekcija (modula) koje korisnike vode kroz proces poboljšanja razumijevanja i dijeljenja vlastitog iskustva te korištenja njihovih priča kako bi utjecali na vlastiti oporavak i pritom nadahnuli druge. U prezentaciji će se objasniti: ciljevi projekta, teoretska pozadina i struktura treninga, iskustvo provedbe u Španjolskoj i Estoniji i evaluacijska studija. Podaci provedenih studija i rezultati evaluacijske studije ohrabruju i pokazuju da razvijeni trening osposobljavanja može poboljšati ključne kompetencije i sposobnosti potrebne u svakodnevnom životu, konkretno u regulaciji osjećaja, pozitivnom afektu, životnom zadovoljstvu i procjeni oporavka. U pitanju aplikacije treninga također ćemo istaknuti potencijalne mogućnosti prijenosa i korištenja treninga »Living e-Motions« u druga područja ili kontekste, kao što je npr. područje dodatnih aktivnosti u obrazovanju.

Autor: dr. sc. Tanja Gulan, psih., OŠ Benkovac

Tema – naslov rada: *Funkcija metakognicije u socio-emocionalnom učenju*

Ključne riječi: metakognicija, socio-emocionalno učenje, CASEL model, samoregulacija

Sažetak:

U području obrazovanja se, pored „klasičnih“ kognitivnih vještina i znanja, veliki naglasak stavlja i na druge, tzv. lateralne vještine kao što su metakognicija i samoregulirano učenje. Kroz formativno vrednovanje i povratne informacije kod učenika se nastoji potaknuti razvoj metakognitivnih vještina. Metakognicija se odnosi na vlastitu svjesnost o kognitivnim strategijama i procesima, kao i na sposobnost nadgledanja i kontroliranja tih strategija i procesa kako bi se poboljšalo razmišljanje i pamćenje. Osim kognitivnih vještina i znanja te vještina metakognicije, postoje i druge vještine koje su važne za osobni razvoj, a to su socio-emocionalne vještine. Socio-emocionalne vještine razvijaju se kroz SE učenje koje se definira kao proces kroz koji djeca i odrasli razumiju emocije i upravljaju njima, uspostavljaju i održavaju pozitivne odnose te donose odgovorne odluke. Drugim riječima, socio-emocionalno učenje odnosi se na to kako komuniciramo i kako se osjećamo tijekom učenja. Razvoju socio-emocionalnih vještina posreduju procesi metakognicije. CASEL model socio-emocionalnog učenja izdvaja 5 domena, odnosno kompetencija, koje su važne, a to su: socijalna svijest, samosvijest, samokontrola, vještine bitne u odnosima i odgovorno donošenje odluka. Istraživanja pokazuju da usvojenost ovih kompetencija pozitivno utječe na akademski uspjeh, ali i na mentalno zdravlje te na smanjenje problema u ponašanju. Istraživanja iz područja obrazovanja ukazuju nam na to da su obje vrste vještina, metakognitivne i socio-emocionalne vještine, usko povezane s akademskim uspjehom, tj. konceptom „dobrog učenika“, ali i s onim što smatramo dobrim građaninom te dobrim radnikom. SAD i UK imaju razne programe razvoja SE učenja, a meta analiza rezultata tih programa daje podatke o tome koliko zbilja doprinose smanjenju nepoželjnog ponašanja i boljem akademskom uspjehu. U RH postoje programi koji se bave nekim aspektima SE učenja (npr. PATHS, TŽV i sl.), no nastojat će se ukazati i na druge metode i tehnike koje pospješuju razvoj SE učenja u svakodnevnom razrednom okruženju.

Autor/i: Marija Gliha Družetić, prof. psihologije, stručni suradnik mentor, OŠ Vladimira Nazora/ SE „V. Nazor“ Rovinj – Rovigno i Dejana Tavas, univ. spec. educ., učitelj savjetnik, OŠ Vladimira Nazora/ SE „V. Nazor“ Rovinj – Rovigno

Tema – naslov rada: *Storytelling u školi*

Ključne riječi: priča, storytelling, digitalni storytelling, terapijska priča za djecu

Sažetak:

Djeca, ali i odrasli, neprestano pričaju priče iz vlastitoga života i dijele priče s ostalim ljudima. Priče izazivaju ugodne osjećaje, pružaju pomoć i olakšavaju snalaženje u životu, pomažu u teškim trenucima te utječu na ponašanje i poimanje vrednota. Današnja djeca, koja žive u užurbanoj i nepredvidivoj svijetu koji često ne razumiju, trebaju linearno strukturirane priče pomoću kojih će bolje razumjeti zbivanja oko sebe, ali i sami sebe. Pripovijedanjem onoga što se tijekom dana dogodilo, djeca traženjem od odraslih da im pričaju priče ponovo proživljavaju i misaono procesiraju sadržaje. Blizina odraslih zadovoljava im potrebu za kontaktom i daje osjećaj sigurnosti. Kada se o pričanju priča govori u kontekstu učenja i obrazovanja, može se reći da priče predstavljaju neprocjenjiv instrument nastave jer doprinose razvoju spontanosti, kreativnosti i mašte kod učenika, ali i učitelja. Priče su izvrsno motivacijsko sredstvo za učenje i istovremeno potiču kognitivni, emocionalni, socijalni, etički i govorni razvoj.

U uvodnome dijelu predavanja voditeljice će sudionike upoznati s važnošću pričanja priča, terminom storytellinga, razlikom između pričanja i pripovijedanja te povijesnim razvojem pripovijedanja.

U drugome će dijelu sudionici saznati kako pričanje priča utječe na slušatelja i zašto slušanje priča aktivira cijeli mozak, a ne samo neke njegove dijelove te koje su dobrobiti slušanja priča za učenike. Nizom konkretnih primjera voditeljice će prezentirati različite vrste priča koje se mogu koristiti u školi, postupke i tehnike pomoću kojih se postaje dobar pripovjedač, kako koristiti storytelling u terapijske svrhe i nastavne strategije za uključivanje priča u nastavu.

U završnome dijelu predavanja voditeljice će prikazati koje su razlike između klasičnoga i digitalnoga storytellinga i digitalne alate koji se mogu koristiti za primjenu storytellinga u školi tijekom nastave uživo ili na daljinu.

Autor: izv. prof. dr. sc. Sanja Skočić Mihić, Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet

Tema – naslov rada: *Biblioterapija*

Ključne riječi: razvojna biblioterapija, metoda, mentalno zdravlje, istraživanja, primjena, kvalitativne metode

Sažetak:

Biblioterapija se teorijski određuje kao metoda ili tehnika koju koriste različiti profesionalci primjenom tekstualnog ili medijskog sadržaja za poticanje razvoja i mentalnog zdravlja pojedinca ili grupa. U direktnom prijevodu riječi „liječenje knjigama“ vidljiv je sržni koncept primjene biblioterapije kroz proces izbora sadržaja relevantnog za odabranog pojedinca ili skupinu u cilju unaprjeđenja njihovog razvoja, razumijevanju i prevazilaženju različitih životnih situacija, ili u terapijskom kontekstu. Koristi se kao krovni termin za široki spektar žanrova kao što su poetska terapija, razvojna biblioterapija, klinička biblioterapija, interaktivna biblioterapija, kreativno pisanje, terapeutsko pripovijedanje i drugi). Također, uključuje širok spektar materijala ili medija, korištenja teksta, naracije ili auditivno vizualnih materijala, uz dodatne kreativne tehnike kao što su kreativno pisanje, likovno oblikovanje, dramsko-scenske izvedbe i slično. Proces korištenja knjiga u terapijske svrhe, odnosno iscjeljivanje, ili s psihijatrijskim i drugim pacijentima, od 1916. g. Samuel Crothers naziva biblioterapija. Od tada nadalje, osobito u posljednja četiri desetljeća, ova se metoda primjenjuje i istražuju se efekti primjenom znanstvene metodologije. Tako je u prestižnoj Scopus bazi podataka u posljednjem desetljeću objavljeno više od 1000 radova na temu biblioterapija, a 177 od njih odnosi se na biblioterapiju i mentalno zdravlje.

Biblioterapiju koriste stručno osposobljene osobe, tako primjerice ima značajno mjesto u psihoterapijskom radu kao dodatna tehnika. Temelji se na metodi indirekcije i u terapijskom procesu pojedinac s odabranim materijalom prolazi kroz tri faze koje mu omogućuju identifikaciju sa likovima ili sadržajem teksta, katarzu osjećaja i uvid kroz novu perspektivu i drugačije razumijevanje situacije. Primjena biblioterapija, u posljednja tri desetljeća, značajno je veća u edukacijskom kontekstu i naziva se - razvojna biblioterapija. Označava primjenu biblioterapije u radu s djecom i adolescentima koju mogu uz stručnu podršku, primjenjivati učitelji i roditelji. Temeljem istraživanja, u zaključku treba istaknuti da primjena biblioterapije ukazuje na mnoge dobrobiti za ispitanike, te da je temeljni prijedor povezan s ograničenjima u primjeni znanstvene metodologije.

SEKCIJA: DJEČJI VRTIĆI

- 1. mr. sc. Ana Barišić** - *Lessac kinestetička metoda i teorijski konstrukt priče*
- 2. Gorana Miščenić, univ. spec. psih. sav. i Nadia Novak Ramić, mag. reh. educ.**
- *Priča koja pomaže u odgojno-obrazovnom radu*
- 3. Irena Brajković, mag. psych. i Sanja Č. Huber, mag. reh. educ.**- *Tranzicija u ranom djetinjstvu - od obitelji preko vrtića do škole*

Autor: mr. sc. Ana Barišić, spisateljica, komunikolog, učiteljica, Lessac Kinesensics practitioner. Predavač na programu Cjeloživotnog obrazovanja, Učiteljski fakultet Rijeka, Centar za istraživanje djetinjstva.

Tema - naslov rada: *Lessac Kinesensics metoda i teorijski konstrukt priče*

Ključne riječi: priča koja pomaže, Lessac Kinesensics, storytelling, anatomija glasovne produkcije, metafora, problemska ponašanja.

Sažetak:

Priče koje pomažu djeluju na dva načina; preventivno, omogućavajući djetetu da na pravilan način procesira traumatične doživljaje prije nego što se razviju nepoželjna ponašanja te „posteventum“, djelovanje u kojem pomaže preusmjeriti nepoželjna ponašanja u poželjna. Priča koja pomaže je pedagoški alat koji omogućuje odgojno-obrazovnim djelatnicima, psiholozima, defektolozima, pedagozima da djetetu ili odrasloj osobi pomognu u razrješenu emocionalnih problema koristeći strukturni kontekst metafora.

Autorice Susan Perrow (2008) i Margot Sunderland (2012.) koriste trodjelni kompozicijski model usmjeren na regulaciju problema u ponašanju kod djece - prema kojem je kreiran koncept Priče koja pomaže uz korištenje Lessac Kinesensics metode.

Lessac Kinesensics tehnika verbalnog intoniranja i dinamičke artikulacije teksta te neverbalnim dramskim izričajem naglašenog scenskog pokreta kod djece s teškoćama i kod djece tipičnog razvoja izaziva povratnu reakciju sudjelovanja u priči pokretom i glasom. Na taj način terapijska priča ispričana strukturiranim dramsko-pedagoškom Lessac tehnikom omogućuje interaktivnu komunikaciju kojoj je za cilj postizanje aktivnije uloge djeteta putem katarzičkog efekta samoaktualizacije da bi se na kraju uskladile djetetove intencije sa stvarnošću koja ga okružuje. Interaktivnim sudjelovanjem u terapijskoj priči ispričanoj s Lessac Kinesensics metodom djetetu se kroz psihomotorne vježbe ponavljanja pokreta pripovjedača imitacijom te ritmizacijom omogućuje doživljaj vlastitog tijela, orijentacija u prostoru, razumijevanje emocionalnog stanja protagonista priče kroz imitaciju mimike pripovjedača koji izražava emocije poput tuge, bijesa, sreće te se na taj način usvajaju modeli mimičkog i gestualnog izraza. Lessac Kinesensics tehnika verbalnog intoniranja i dinamičke artikulacije teksta uz neverbalni dramski izričaj naglašenog scenskog pokreta pojačava emotivni doživljaj poruke priče i omogućuje interaktivni iskustveni doživljaj priče. Lessac Kinesensics metoda se koristi u svrhu protektivnog korištenja glasnica, pokreta i disanja te u regulaciji senzornih procesa, koordinacije te samoregulacije u stresnim situacijama.

Autor/i: Gorana Mišćenić, univ. spec. psih. sav., Nadia Novak Ramić, mag. rehab. educ,
Dječji vrtić Opatija, Opatija

Tema – naslov rada: *Priča koja pomaže u odgojno-obrazovnom radu: Primjer dobre prakse u vrtiću*

Ključne riječi: priča koja pomaže, podrška, stručni suradnici, odgojitelji, rani i predškolski odgoj i obrazovanje, emocionalni razvoj

Sažetak:

Stručni suradnici i odgojitelji kao profesionalci u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja trebali bi posjedovati različite kompetencije za oblikovanje poticajnog okruženja za socio-emocionalni razvoj i učenje svakog djeteta kako bi ono moglo ostvariti svoj puni potencijal. Kvalitetno inkluzivno okruženje i praksa podrazumijevaju kvalitetan odgojno-obrazovni rad, razvoj inkluzivnih vrijednosti, partnerski odnos s roditeljima i suradnju sa zajednicom. Uloga stručnih suradnika u različitim područjima je pružanje podrške svim dionicima – djeci, odgojiteljima i roditeljima te ostvarivanje kvalitetnih odnosa sa zajednicom i s ostalim sustručnjacima.

U ovom predavanju prikazat ćemo model razvoja kompetencija odgojitelja i stručnih suradnika za pisanje i primjenu priče koja pomaže te ulogu stručnih suradnika u oblikovanju i vođenju programa za razvoj kompetencija odgojitelja. Model razvoja kompetencija realiziran je kroz pet faza: organizacija edukacije o pisanju priče za odgojitelje i stručne suradnike, podrška odgojiteljima u odabiru primjerenih priča, odnosno pisanju priče koja pomaže, podrška u procesu pisanja priča nakon edukacije, publiciranje zbirke priča koje pomažu, a čiji su autori djelatnici Dječjeg vrtića Opatija te podrška odgojiteljima u implementaciji priče koja pomaže u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s djecom.

Uloga stručnih suradnika bila je osigurati uvjete te poticajno okruženje za razvoj kompetencija u primjeni priče koja pomaže. Polazi se o teorijskih spoznaja da je priča koja pomaže moćan alata za prepoznavanje i razumijevanje emocionalnog razvoja djece te da se uspješno koristi za suočavanje i nošenje s izazovnim situacijama u odrastanju. Naime, djeca na sebi svojstven i vrlo intenzivan način doživljavaju različite emocije i ponekad se vrlo teško s njima nose, a upravo priče nude prilike za razvoj emocionalnih kompetencija – razumijevanje vlastite i tuđe perspektive i iskustva, vlastitog unutarnjeg svijeta emocija, pomažu u osvještavanju, izražavanju i upravljanju emocija. Priče potiču na razmišljanje, nude alternativna rješenja i aktivni pristup problemskim situacijama, izgradnju vrijednosti i stavova.

Autor/i: Irena Brajković, mag. psych., DV "Mali svijet" Pula i Sanja Čagalj Huber, mag. rehab. educ., DV "Mali svijet" Pula

Tema – naslov rada: *Tranzicija u ranom djetinjstvu – od obitelji preko vrtića do škole*

Ključne riječi: prijelaz, dijete, roditelj, dječji vrtić, osnovna škola, suradnja

Sažetak:

Proces tranzicije započinje od rođenja djeteta te se razvija tijekom djetetovog odrastanja kroz odnos s različitim osobama, ustanovama, organizacijama u društvu i zajednici. Tako dijete iz simbiotskog odnosa sa skrbnicima prelazi u odnos s drugim članovima obitelji. Nakon te tzv. primarne tranzicije, između prve i treće godine djeteta, započinje tranzicija uključivanjem u organizirane sustave, kao što su predškolske ustanove ili obrti za čuvanje djece. U godini prije polaska u školu pred dijete se postavljaju izazovi tranzicije kojoj pridajemo veću važnost, a to je prijelaz iz vrtića u školu.

U literaturi postoji više objašnjenja pojma tranzicije. Tako autori Rous i Hallam, (2006. g.) tranziciju definiraju kao postupak prijelaza ili promjene iz jedne okoline u drugu. Vogler i sur. (2008. g.), ističu kako tranzicija uključuje „značajne psihosocijalne i kulturološke prilagodbe sa spoznajnim, socijalnim i emotivnim dimenzijama, ovisno o prirodi i uzroku tranzicije.” Tranzicija je svako prijelazno razdoblje u životu pojedinca. To je put iz poznatog u nepoznato. Izaziva emocije - uzbuđenje, strah, realna ili nerealna očekivanja. Kao takva, tranzicija ujedno predstavlja izvor stresa za njene sudionike. Na tranziciju gledamo kao na sponu među različitim programima i sustavima kroz koje dijete i njegova obitelj prolazi. U tom procesu je dijete subjekt, stoga trebamo prvenstveno voditi računa o njegovim potrebama i interesima, a sve s konačnim ciljem postizanja dobrobiti djeteta.

Izazov u tranziciji predstavlja prilagodba djeteta na novi program, a roditeljima suradnja i komunikacija s novim osobama. Poznato je da rano iskustvo utječe na kasnije doživljaje, stoga je prijelaz djeteta iz dječjeg vrtića u osnovnu školu vrlo aktualna i važna tema, kojoj se treba temeljito pristupiti. Kako bi se osigurao što lakši prijelaz iz dječjeg vrtića u osnovnu školu, nužno je unaprijediti, sistematizirati i usustaviti suradnju predškolskih ustanova i osnovnih škola te uskladiti predškolski i osnovnoškolski kurikulum.

SEKCIJA: OSNOVNE ŠKOLE

- 1. Jelena Rukavina, mag. psih. i Martina Baljak, mag. edu. phil. -** *Jačanje psihološke otpornosti, vještina suočavanja sa stresom*
- 2. Branka Perić, prof. psih. -** *Ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja*
- 3. Dina Klarić, prof. psih. -** *Mindfulness radionica u okviru projekta Erasmus+*
- 4. Vera Šušić, dipl. psih. -** *Zahvalnost – ključ mentalnog i tjelesnog zdravlja*
- 5. Ivna Grbavac, prof. psih. -** *Rijeka osjećaja*
- 6. Hana Šiljan Bembić, dipl. psih. -** *Mogućnosti primjene Terapije igrom u školi*

Autor/i: Jelena Rukavina, mag. psych., OŠ Marije i Line Umag i Martina Baljak, mag. edu. philol. ital., OŠ Marije i Line Umag

Tema – naslov rada: *Jačanje psihološke otpornosti, vještina suočavanja sa stresom i vršnjačkih odnosa u kontekstu nastave na daljinu tijekom pandemije*

Ključne riječi: pandemija, nastava na daljinu, psihološka otpornost, suočavanje sa stresom, potpora učenicima

Sažetak:

Anksioznost, strah, briga i tjeskoba uobičajene su emocije u izvanrednim situacijama, kao što je pandemija. Drastičnom promjenom oblika nastave, prelaskom na nastavu na daljinu, učenici se, pored izazova praćenja nastave online, suočavaju s nizom neugodnih emocija: strahom, anksioznošću, brigom za vlastito i tuđe zdravlje, tjeskobom i usamljenošću, kao posljedicom socijalne izolacije. Pritom, u kontekstu razvoja psihološke otpornosti i samim time poboljšavanja socio-emocionalnog i kognitivnog razvoja, American Psychological Association (2004; prema Miljević-Ridički i sur., 2015) preporučuje orijentaciju na zaštitne čimbenike te predlaže deset načina za razvoj otpornosti: stvaranje veza, stav da krize nisu nepremostive, prihvaćanje promjene kao dijela života, usmjeravanje prema vlastitim ciljevima, poduzimanje odgovarajućih akcija, traženje mogućnosti za pozitivno tumačenje teškoća, njegovanje pozitivnog mišljenja o sebi, realna slika događaja, optimističan pogled na svijet te briga o sebi. Obzirom na to da učinci dugotrajnog stresa u ranoj dobi mogu imati dalekosežne posljedice za emocionalno blagostanje kasnije u životu, kreiran je program aktivnosti koje se provode online, usmjeren na jačanje zaštitnih čimbenika, s ciljem jačanja psihološke otpornosti i vještina suočavanja sa stresom. Temeljem upitnika o iskustvima učenika s nastavom na daljinu i vodeći se preporukama APA-e, realiziran je projekt naziva „prihvati izazov!“, ukupnog trajanja 6 tjedana, koji se provodio u 3 faze: pripremnoj fazi, fazi provedbe aktivnosti te evaluacijskoj fazi. Kao ciljane skupine izabrani su učenici 7. razreda. U sklopu pripremne je faze projekt prezentiran razrednicima, učenicima i roditeljima te je kreirana mrežna stranica projekta. Faza provedbe aktivnosti uključivala je svakodnevnu komunikaciju s učenicima putem platforme Microsoft Teams te realizaciju aktivnosti podijeljenih u 4 kategorije: aktivnosti usmjerene jačanju samopouzdanja i pozitivne slike o sebi, jačanju vještina suočavanja sa stresom, jačanju vršnjačke podrške u kriznim situacijama te jačanju međusobne povezanosti članova obitelji. Evaluacija projekta ukazuje na ostvarene pozitivne ishode kod većine uključenih sudionika.

Autor: Branka Perić, prof. psih., Osnovna škola Gradac

Tema – naslov rada: *Ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja*

Ključne riječi: projekt, međupredmetne teme, formativno vrednovanje, razvoj osobnosti, učenje, profesionalno usmjeravanje

Sažetak:

Provođenje projekata u školi jedan je od najboljih načina pripreme učenika za rješavanje raznih problema na koje će nailaziti tijekom života. Usmjereni su na pronalazak i testiranje mogućih rješenja problema te izbor najboljeg pristupa rješenju i njegovoj realizaciji, stoga su najbliži situacijama iz stvarnog života. Pri tome su korisni i za socijalni razvoj učenika, a kroz njihovo provođenje učenici mogu upoznati i razviti vlastite karakteristike, odnosno osobnost. Također, projekti mogu obuhvaćati rad na međupredmetnim temama koje su značajne za razvoj kompetencija na svim razinama i međusobno se isprepliću. U rad na projektima mogu se uključiti svi učenici u onoj mjeri koja im odgovara: kako potencijalno daroviti, tako i učenici s poteškoćama. Tijekom rada na projektima naglašava se važnost formalnog, ali i neformalnog i informalnog učenja te se otkrivaju i razvijaju vlastiti interesi koji kasnije mogu postati i profesionalni interesi. Stoga, pružanjem uvida u vlastite osobine i interese važne za odabir karijere, projekti mogu biti i dio profesionalnog usmjeravanja.

Na primjeru dva projekta koji su se ove školske godine provodili u Osnovnoj školi Gradac, pokazat će se na koji način su tijekom provođenja bile zastupljene međupredmetne teme s naglaskom na razvijanje osobnih potencijala. Prvi projekt se odnosi na traženje alternativnih rješenja za proizvodnju biorazgradive plastike koja bi doprinijela manjem zagađenju mora i oceana plastikom. Drugi se bavi očuvanjem nematerijalne baštine - proizvodnjom i trgovinom solju u prošlosti u lokalnoj zajednici. Također će biti prikazan i način formativnog vrednovanja kojim su prikupljene informacije o napredovanju učenika u određenim područjima tijekom provođenja ova dva projekta.

Autor: Dina Klarić, prof. psih. Osnovna škola Sućidar, Split

Tema – naslov rada: *Mindfulness radionica u okviru projekta Erasmus+*

Ključne riječi: mindfulness, osjećaji, svjesnost, duboko disanje

Sažetak:

U okviru projekta Fit for Life Erasmus + programa kao koordinator u svojoj školi predložila sam radionice o mindfulnessu kao dio Aktivnosti učenja i podučavanja (LTT – learning, teaching or training activities). Mindfulness ili usredotočena svjesnost je stanje svjesnosti o onome što se događa u sadašnjem trenutku, uključujući svijest o vlastitim mislima, osjećajima i osjetilima. Obuhvaća svjesnost i prihvatanje. Svjesnost je znanje i sposobnost usmjeravanja pažnje na nečije unutarnje procese i iskustva, poput iskustva sadašnjeg trenutka. Prihvatanje je sposobnost promatranja i prihvatanja - umjesto prosuđivanja ili izbjegavanja - tijeka misli. Profesor Jon Kabat-Zinn, osnivač i bivši ravnatelj Klinike za smanjenje stresa na Medicinskom centru Sveučilišta Massachusetts, pomogao je uvesti mindfulness u uobičajenu medicinu i pokazao da prakticiranje mindfulnessa može donijeti poboljšanja kako u fizičkim, tako i u psihološkim simptomima kao i pozitivne promjene u zdravlju, stavovima i ponašanju.

Radionice su osmišljene tijekom pet dana sa slijedećim sadržajima:

1. Što je mindfulness? , 2. Kotač emocija - Robert Plutchik, 1980. eng. Wheel of Emotions,
3. Vježbanje mindfulnessa, 4. Vježbanje mindfulnessa, 5. Kako duboko disati, te se realiziraju s djecom prilagođenom metodologijom.

Autor: Vera Šušić, dipl. psih. Osnovna škola Bartula Kašića Zadar

Tema naslov rada: *Zahvalnost – ključ mentalnog i tjelesnog zdravlja*

Ključne riječi: zahvalnost, sreća, zadovoljstvo životom, mentalno zdravlje, tjelesno zdravlje

Sažetak:

Tema zahvalnosti je među vodećim temama u novijim psihologijskim istraživanjima. Istraživači navode da osjećaj zahvalnosti značajno utječe na mentalno i tjelesno zdravlje. Osobe koje su zahvalne, sretnije su i zadovoljnije životom, zdravije su, optimističnije gledaju na budućnost, otpornije su na stres i traumu, strpljivije su te imaju veće samopoštovanje. Prakticiranje zahvalnosti smanjuje simptome depresivnosti i anksioznosti. Zašto je tomu tako? Istraživanja pokazuju da osjećaj zahvalnosti mijenja neuronske strukture u mozgu, odnosno pokreće „dobre“ hormone i poboljšava imunološki sustav. Kada dajemo ili primamo zahvalnost, u mozgu se oslobađaju dopamin i serotonin koji su odgovorni za naše emocije. Oni poboljšavaju naše raspoloženje te se osjećamo dobro. Osoba koja je zahvalna, usmjerava se na ono što ima, usmjerava se na dobre i pozitivne stvari, a ako smo zaokupljeni pozitivnim mislima, nema u mozgu prostora za negativne misli. Koliko god situacija bila teška, uvijek ima „nešto“ na čemu možemo biti zahvalni. Važno je „to nešto“ prepoznati i usmjeriti pažnju na to. Dobra vijest je da se zahvalnost može vježbati različitim aktivnostima sve dok ne postane svakodnevna navika. S obzirom na značajan pozitivan utjecaj zahvalnosti na psihološku dobrobit, vježbanje zahvalnosti treba početi što ranije. Važnu ulogu u tome imaju roditelji, ali i učitelji. Nakon teorijskog uvoda u temu zahvalnosti i pregleda psihologijskih istraživanja, bit će prikazano nekoliko konkretnih vježbi koje učitelji ili stručni suradnici mogu provoditi s učenicima kako bi vježbali prepoznavanje i izražavanje zahvalnosti. Prakticiranje zahvalnosti ima pozitivan učinak i na grupe tako što povećava prosocijalno ponašanje, učinkovitost i zadovoljstvo poslom, te jača odnose među članovima grupe. Vježbanje zahvalnosti moguće je inkorporirati u kurikule različitih nastavnih predmeta kao u međupredmetnu temu *Osobni i socijalni razvoj*.

Autor: Ivna Grbavac, prof. psih. - Osnovna škola Trilj

Tema – naslov rada: *Rijeka osjećaja*

Ključne riječi: osjećaji, prepoznavanje i izražavanje osjećaja, sreća, tuga, strah, ljutnja, doživljaj

Sažetak:

Učenici četvrtih razreda Osnovne škole Trilj sudjeluju u radionicama o osjećajima, s ciljem poticanja emocionalnog razvoja djece. Učenici su učili prepoznavati, imenovati i izražavati osnovne osjećaje: sreću, tugu, strah i ljutnju, uočavali su povezanost osjećaja s mislima i ponašanjem, opisivali svoje doživljaje, razvijali svijest o sebi i socijalne vještine. U području emocionalnog razvoja postoje razlike među djecom. Dječje emocije su spontane i intenzivnije, a uglavnom ih rado i otvoreno izražavaju.

Emocije su sastavni dio razvoja svakog djeteta. Razvijaju se od rane dobi. Osjećaji su neizostavan dio života, doživljavamo ih svakodnevno. Važno je da učenici uče o osjećajima, da ih znaju prepoznati i izražavati na njima prihvatljiv način. Kroz ove jednostavne radionice učenike se potaklo da malo više promatraju i primjećuju svoje i osjećaje drugih oko sebe. Razgovarali smo i o mislima koji te osjećaje prate, izrazima lica, tjelesnim reakcijama i ponašanjima povezanim s tim osjećajima. Učili su kako se suočiti s „težim“ osjećajima poput straha i tuge što pomaže djeci u emocionalnoj regulaciji i adekvatnijem nošenju s izazovnim životnim situacijama. Crtežima su učenici izražavali svoje osjećaje sreće i tuge, prikazali svoj doživljaj, primijetili kako se ponašaju kad su ljuti i kako mogu pomoći drugima koji se boje. Prepoznajući tugu, strah ili ljutnju, djeca mogu naučiti neke načine suočavanja s neugodnim osjećajima. Saznali smo što ih usrećuje, a što rade kad osjećaju ljutnju i strah. Prepoznavanje svojih i tuđih osjećaja je važno u uvažavanju i prihvaćanju različitosti, prevenciji nasilnih ponašanja i razvoju empatije te socijalnih vještina.

Ove školske godine sudjelovalo je 49 učenika iz tri razredna odjela, a u svakom razrednom odjelu održane su 3 radionice. Zahvaljujući učenom tijekom radionica i dobivenim povratnim informacijama od učenika, postoji mogućnost kvalitetnijeg rada s roditeljima i učiteljima na ovu temu.

Autor: Hana Šiljan Bembić, prof. psih., Osnovna škola „Ivo Lola Ribar“ Labin

Tema – naslov rada: *Mogućnosti primjene Terapije igrom u školi*

Ključne riječi: terapija igrom, direktivna i nedirektivna terapija igrom, simbolička igra

Sažetak:

Dječja igra ima nezamjenjivu ulogu u rastu i razvoju djeteta. Ona potiče razvoj motoričkih i kognitivnih sposobnosti, emocionalni i socijalni razvoj te razvoj govora i jezika. Dijete kroz igru stvara odnos s okolinom te je ona prirodni način njegova izražavanja. Garry L. Landreth je 2002. godine u svojoj knjizi *Play therapy: The art of the relationship* to slikovito prikazao tvrdnjom: *Igra je dječji jezik, a igračke su dječje riječi*. Stoga nije neobično da se upravo igra često koristi u različitim terapijskim kontekstima i da se njezina primjena kroz povijest razvijala kroz razne teorijske modele.

Prema američkom Udruženju za terapiju igrom (Association for Play Therapy, 2008.) - terapija igrom je sustavno korištenje teorijskog modela kako bi se uspostavio interpersonalni proces u kojem uvježbani terapeuti igrom koriste terapeutsku snagu igre kako bi pomogli klijentima prevladati ili razriješiti psihosocijalni problem i postići optimalni rast i razvoj. Kao što je iz same definicije vidljivo, Terapija igrom nije „samo“ igra terapeuta i djeteta, već je sustavan način rada s djetetom u kojoj iskusni terapeut ima značajnu ulogu kako bi pružio podršku djetetu/klijentu u suočavanju s problemom. Terapija igrom može biti direktivna ukoliko je terapeut aktivno uključen u osmišljavanje sadržaja te odabiru načina i tehnika rada ili nedirektivna kada terapeut prati vodstvo djeteta.

Sudionici će se kroz predavanje ukratko upoznati s terapeutskim funkcijama igre, temeljnim principima rada u Terapiji igrom, te različitim modalitetima rada uz objašnjenje uloge terapeuta u samom procesu.

Predavačica će prenijeti svoje osobno iskustvo primjene *Terapije igrom u školi* u individualnom radu s učenicima.

SEKCIJA: SREDNJE ŠKOLE

- 1. dr. sc. Zlatka Kozjak Mikić** - *Učenje, automatske misli i emocionalna uznemirenost - četiri godine jedne generacije*
- 2. Danica Bavčević, prof.** - *Poticanje osobnog i socijalnog razvoja u nastavi psihologije*
- 3. Melita Perić, prof.** - *SNEP program - primjena u srednjoj školi*
- 4. Vesna Husnjak, prof.** - *Primjer konstrukcije pisane provjere znanja*
- 5. Ana B. Lipić, prof. i Ivana Jambrović, prof.** - *Formativno vrednovanje u nastavi psihologije*
- 6. Lidija Kos Bzik, prof. i Lucija Zadelj, prof.** - *Formativno vrednovanje u obrazovanju i sportu*
- 7. Marija Crnović, prof. i Tina G. Hlušička, prof.** - *Sam(a) stvaram svoju sreću*

Autor: dr. sc. Zlatka Kozjak Mikić, Zdravstveno učilište Zagreb

Tema – naslov rada: *Učenje, automatske misli i emocionalna uznemirenost - četiri godine jedne generacije*

Ključne riječi: automatske misli, emocionalna uznemirenost, srednjoškolci

Sažetak:

Analiza rada školskog psihologa u Zdravstvenom učilištu ukazala je na određene trendove povezane s udjelom učenika uključenih u rad s psihologom. Tako je npr. uočeno kako veći broj učenika traži pomoć psihologa otprilike dva mjeseca nakon početka školovanja u srednjoj školi u vrijeme prvih opsežnijih provjera znanja, zatim tijekom čitavog drugog razreda srednje škole i ponovno pri kraju srednjoškolskog obrazovanja. Temeljem ovako uočenih trendova željeli smo ispitati automatske misli i razinu emocionalne uznemirenosti jedne generacije učenika tijekom njihova srednjoškolskog obrazovanja. Podatci su prikupljeni upitnikom CORE-YP i Upitnikom automatskih misli za vrijeme učenja u pet vremenskih točaka. Bilo je uključeno 204 učenika, od kojih je njih 141 bio prisutno u svim točkama ispitivanja. Ovisno o godini obrazovanja, detektirano je oko 16% sudionika koji za vrijeme učenja imaju iznadprosječno učestale negativne automatske misli, 13 do 18% koji imaju iznadprosječno učestale pozitivne automatske misli, te 16 do 18% učenika s iznadprosječnom razinom opće emocionalne uznemirenosti. Očekivano, negativne automatske misli i emocionalna uznemirenost visoko su i statistički značajno povezane. U ispitnim razdobljima pri kraju nastavne godine 15% sudionika ima iznadprosječno povišenu razinu emocionalne uznemirenosti kroz više godina, pa i na završetku srednje škole. Negativne automatske misli predviđaju razinu emocionalne uznemirenosti na kraju srednje škole, dok prediktivnost pozitivnih misli u predviđanju dugoročnih emocionalnih ishoda nije potvrđena.

Rezultati su potvrdili ono što je praćenjem rada psihologa prethodno zabilježeno: razdoblje pred kraj drugog razreda srednje škole osobito je rizično za razvoj teškoća mentalnog zdravlja, a time i za osobni i socijalni razvoj. Stoga je upravo tijekom drugog razreda potrebno realizirati najviše aktivnosti za očuvanje mentalnog zdravlja te provoditi sustavni probir učenika u riziku.

Autor: Danica Bavčević, dipl. psih., III.gimnazija, Split

Tema: *Poticanje osobnog i socijalnog razvoja u nastavi psihologije*

Ključne riječi: osobni i socijalni razvoj, nastava psihologije

Sažetak:

Nastava psihologije pruža izvrsnu priliku za poticanje osobnog i socijalnog razvoja učenika, a u specifičnim okolnostima, kao što je npr. nastava po Modelu C, može učenicima pružati i potrebnu podršku u očuvanju psihičkog zdravlja. Zadaća nastave psihologije nije samo usvajanje činjenica i znanja, već ona treba ujedno utjecati na mlade u razvoju, potaknuti njihovo samopouzdanje i poučiti ih različitim životnim vještinama.

Iskustvo stručnog suradnika psihologa i nastavnika psihologije pokazuje da je u situaciji kada prepoznamo učeničke probleme i potrebe, moguće adekvatnu podršku integrirati u nastavu.

Većina ishoda međupredmetne teme *Osobni i socijalni razvoj* može se ostvariti putem nastave psihologije. Na koje ishode će se staviti naglasak ovisi o potrebama učenika.

Na početku nastavne godine potrebno je učenicima naglasiti da će se u okviru nastave vrednovati usvajanje i razumijevanje gradiva, ali i napredak u ostvarivanju ishoda međupredmetne teme.

Formativnim vrednovanjem možemo procijeniti u kolikoj su mjeri učenici sposobni primijeniti stečeno znanje na osobnom planu i jesu li razvili određene vještine. Odabirom primjerenih aktivnosti stvaraju se uvjeti za ostvarenje osobnih potencijala. Zadaci za učenike trebaju intenzivnije utjecati na emocionalni i socijalni plan te cjeloviti osobni rast.

Potrebno je potaknuti emocije, motivaciju, samoregulaciju, samostalnost, odlučivanje, sve ono što se gubi u nastavi gdje učenici samo gledaju i slušaju pa podatke procesiraju površinski, a ne dubinski. Na takav način, samoprocjenom, učenici mogu osvijestiti koliko im usvojeno znanje direktno koristi za osobni razvoj što ih motivira za daljnje učenje.

Kada se u okviru nastave provodi prezentiranje samostalnih radova ili zadataka izrađenih u skupini, vršnjačko vrednovanje ima važnu ulogu.

Formativno vrednovanje u usmenom obliku često je učinkovitije od pisanja bilježaka jer je učenicima moguće pružiti bolju povratni informaciju i emocionalnu podršku u direktnom kontaktu.

Nastava psihologije trebala bi biti što više „životna“, a što manje digitalna.

Autori: Melita Perić, prof. i Latinka Longin, dipl. def.-soc. ped., Ekonomska škola Mije Mirkovića Rijeka

Tema naslov rada: *SNEP program – primjena u srednjoj školi*

Ključne riječi: SNEP program, edukacijski i preventijski program, seksualno nasilje, elektroničko seksualno nasilje, nasilje u mladenačkim vezama, školski preventivni program

Sažetak:

Seksualno nasilje je bilo koji seksualni čin, pokušaj ostvarivanja seksualnog čina, neželjeni seksualni komentar ili prijedlog koji je usmjeren protiv osobe i njezine seksualnosti, a koji može počinuti druga osoba bez obzira na odnos sa žrtvom ili situaciju u kojoj se nalaze. Karakterizira ga upotreba sile, prijetnje ili ucjene za ugrožavanje dobrobiti i/ili života same žrtve ili njoj bliskih osoba. (WHO, 2002.).

Tijekom školske godine 2019./2020. Ekonomska škola Mije Mirkovića uz još 31 srednju školu u RH priključila se novom projektu SNEP („Seksualno nasilje - edukacijski i preventijski program“) koji financira Europska unija. Projekt je sastavni dio školskog preventivnog programa. Program provode školska psihologinja i socijalna pedagoginja na satovima razrednog odjela. Tijekom prve godine provođenja realizirano je šest preventivnih radionica namijenjenih učenicima i učenicama od prvog do trećeg razreda srednje škole. Ove školske godine u tijeku je provođenje programa u svim prvim, drugim i trećim razredima, koliko nam to epidemiološka situacija dozvoljava.

U svakom razredu naglašena je jedna tema, tako da učenici u prvom razredu uče o seksualnom nasilju i seksualnom nasilju u obitelji, u drugom o elektroničkom seksualnom nasilju i zaštiti od istog, a u trećem o seksualnom nasilju u mladenačkim vezama te prepoznavanju i zaštiti od takvog oblika seksualnog nasilja. Provjerena je i procjena učinka radionica koja je uključivala testiranje prije te dva testiranja nakon realiziranih radionica.

U organizaciji Ženske sobe, u veljači 2020. godine predstavljena je nacionalna kampanja koja ima za cilj podići svijest o problematici seksualnog nasilja nad i među djecom i mladima te zagovara uvođenje edukacijskih i preventivskih programa u srednje škole.

Završna konferencija „Važnost i izazovi provedbe programa prevencije seksualnog nasilja u školama“ održana je u studenom 2020. g. u organizaciji Ženske sobe iz Zagreba u online formatu.

Autor: Vesna Hustnjak, prof. psih., Zdravstveno učilište, Zagreb

Tema - naslov rada: *Primjer konstrukcije pisane provjere znanja*

Ključne riječi: pisana provjera znanja, ishodi, tip zadataka, bodovi, ocjenjivanje

Sažetak:

Pisana provjera znanja (PPZ) najlakši je način sumativnog vrednovanja veće skupine učenika. Za nastavni predmet koji ima dva elementa ocjenjivanja i sluša se dva sata tjedno pokazalo se prikladnim predvidjeti dvije pisane provjere tijekom nastavne godine. To znači da jedan PPZ obuhvaća puno sadržaja. Sadržaj se može oblikovati prema ishodima, koji su navedeni u operativnom planu i razrađeni po nastavnim jedinicama. Kako bi sebi olakšali konstrukciju i ispravljanje PPZ-a, a učenicima strukturirali ispitivanje potrebno je dodatno razraditi sadržaj pisane provjere. Sastavili smo četiri verzije testa i upotrijebili sljedeće tipove zadataka: točno/netočno; nadopunjavanje; višestruki izbor; sređivanje i prošireni odgovor. Pojedine verzije testa nisu označene i učenici ne znaju koja su „grupa“. U svakoj verziji testa određeni ishod provjeravamo različitim tipom zadatka, a zadatak tipa proširenog odgovora uključuje različite primjere. Primjer - za određeni ishod oblikujemo jedan zadatak tipa točno/netočno, jedan tip zadataka nadopunjavanja, jedan tip višestrukog izbora, jedan tip sređivanja. Svaki je od njih za jednu verziju PPZ-a. Ili, jedan ishod oblikujem u istom tipu zadatka, ali s različitim primjerima. Na ispisanom obrascu navedene su teme/područja ispitivanja, rubrike za upis općih podataka, ispred svakog zadatka mogući broj bodova, a na kraju skala za ocjenjivanje. Skala za ocjenjivanje uvijek ima najviše 30 bodova jer to olakšava formiranje ocjena, a odgovara kriterijima ocjenjivanja s kojima su učenici upoznati na početku godine. Ovi podaci otisnuti na samom obrascu smanjuju broj prigovora učenika na (ne)pravednost ocjenjivanja, a nastavniku olakšavaju bodovanje zadataka. Sa svim zadacima su učenici upoznati tijekom vježbi na nastavnom satu, domaćih zadaća i samostalnih radova koje smo formativno vrednovali. Nadalje, motivaciju dodatno potičemo bonusima koje učenici mogu upotrijebiti ako su ranije odlično napisali samostalni rad.

Autori: Ana Boban Lipić, prof. psih., XVIII gimnazija, Zagreb i Ivana Jambrović Čugura, prof. psih., III. gimnazija, Split

Tema – naslov rada: *Formativno vrednovanje u nastavi psihologije*

Ključne riječi: formativno vrednovanje, digitalni alati, nastava psihologije, nastava na daljinu

Sažetak:

Formativnim vrednovanjem kontinuirano pratimo dinamiku i kvalitetu učeničkog napredovanja i uočavamo na koji će način učenici optimalno ostvariti postavljene odgojno-obrazovne ishode. Formativno vrednovanje pomaže nam otkriti učenikove jake strane i područja koja savladava s lakoćom, ali i detektiranje i analiziranje učenikovih slabih strana te provjeru ostvaruje li ishode predviđenim tempom. Istovremeno ovaj tip vrednovanja učenicima omogućava veću uključenost i odgovornost za vlastiti proces učenja i potiče samoregulirano učenje koje je ključna kompetencija u kontekstu cjeloživotnog učenja.

U vrijeme nastave na daljinu pred nastavnicima je izazov kako formativno vrednovati učenike koji se nalaze s druge strane ekrana. Možemo li sa sigurnošću procijeniti koje su učenikove jake strane, a koje slabe? Je li sudjelovanje ili nesudjelovanje na nastavi odraz učenikove ličnosti ili uvjeta u kojima prati nastavu? S obzirom na brojna ograničenja nastave na daljinu, različite satnice psihologije u nekim vrstama gimnazija te stalnu neizvjesnost oko održavanja nastave uživo, nužno je koristiti što više raznolikih metoda formativnog vrednovanja koje možemo primijeniti i tijekom nastave na daljinu, ali i nastave uživo. Formativno vrednovanje u razredu ima svojih neospornih prednosti, ali i digitalni alati mogu nam dati brze i vrijedne informacije u kojem smjeru učenik ide i što nastavnik može napraviti kako bi ga usmjerio prema željenom postignuću. Korištenje digitalnih alata učenicima je blisko i zabavno pa brzo i lako mogu pratiti svoj napredak u učenju.

U primjeru dobre prakse bit će prikazani prijedlozi nekoliko prokušanih metoda formativnog vrednovanja koje nastavnici mogu koristiti u svom radu, a koji ne zahtijevaju previše vremena za nastavnike koji su ionako pod povećanim pritiskom.

Autori: mr.sc. Lidija Kos Bzik, prof. psih., Športska gimnazija i XI. gimnazija, Zagreb
i Lucija Zadelj, mag. psych, Športska gimnazija, Zagreb

Tema – naslov rada: *Formativno vrednovanje u obrazovanju i sportu*

Ključne riječi: strategije, formativno vrednovanje, nastavnik, trener

Sažetak:

Proces učenja i poučavanja ne uključuje samo školski kurikulum, već i sve aktivnosti kojima se učenici bave. Kako bi se razvile očekivane kompetencije i ishodi u određenom području, potrebno je kontinuirano praćenje, provjeravanje, vrednovanje i ocjenjivanje usvojenosti postignuća.

Vrednovanje je vrlo važno jer omogućava povratnu informaciju o razni usvojenosti znanja i vještina. Potiče razvoj samostalnog, odgovornog i samoreguliranog pristupa učenju i treniranju te razvoj spoznaje o vlastitom učenju i napredovanju. Sukladno unaprijed definiranim ciljevima, nastavnik/trener sustavno prikuplja podatke o postignutoj razini kompetencija, znanja, sposobnosti i odgovornosti.

Formativno vrednovanje je vrednovanje postignuća za učenje/treniranje i vrednovanja kao učenje/treniranje radi davanja povratnih informacija o napredovanju i mogućnostima unapređivanja budućeg učenja i treniranja. Važno je jer potiče refleksiju sudionika procesa, omogućava uviđanje i eliminiranje nedostataka, isticanje dobrih strana te planiranje budućih aktivnosti.

Istraživanjem su prikupljene informacije o korištenju strategija formativnog vrednovanja te uspoređene procijene učenika sportaša o njihovoj primjeni u nastavi i sportu. Sudionici istraživanja bili su učenici Športske gimnazije - N=301. Za prikupljanje podataka konstruirani su upitnici koji opisuju strategije formativnog vrednovanja. Učenici su upitnike ispunili anonimno online.

Rezultati provedenog istraživanja ukazuju da učenici sportaši procjenjuju češću primjenu strategija formativnog vrednovanja u sportu nego u nastavi. Najveća razlika uočena je u strategijama „Promjena metode ako nije postignut cilj“ i „Analiza nastavnog/trenažnog procesa“. Jedina strategija za koju su učenici sportaši procijenili da se češće koristi u nastavi jest „Primjena informacijsko komunikacijske tehnologije“. Možemo zaključiti da je trening situacija u kojoj se u daleko većoj mjeri koriste strategije formativnog vrednovanja što doprinosi razvoju osobnosti i dobrobiti pojedinca.

Autori: Marija Crnković, dipl. psih. - prof., Gimnazija Pula, Ekonomska škola Pula, Strukovna škola Pula, OŠ Monte Zaro Pula i **Tina Gregorović Hlušička, mag. psych.**, Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile Pazin

Tema - naslov rada: *Sam(a) stvaram svoju sreću*

Ključne riječi: projektno učenje, izborna nastava psihologije, fakultativna nastava - Popularna psihologija, Tjedan psihologije, (o)čuvajmo mentalno zdravlje

Sažetak:

Poučavanje usmjereno na učenika pristup je poučavanju koji naglasak stavlja na aktivnosti i iskustva (projektno učenje), umjesto na znanje koje se stječe i činjenice koje treba pohraniti (Matijević, 2010). Metode poučavanja i učenja načini su zajedničkoga rada učitelja i učenika, te regulatori čitavog tijeka nastavnog procesa (Diković, 2016). Učenici koriste svoje razumijevanje određenih teorija kako bi samostalno stvorili potencijalna rješenja primjenjiva u realnom životu. Aktivno učenje podrazumijeva – znati kako djelotvorno učiti, stvoriti potrebu za učenjem kao cjeloživotnim obrazovanjem i znati kritički misliti. John Dewey (2012) određuje kritičko mišljenje kao sposobnost dubljeg razmatranja problema ustrajnim i temeljitim propitivanjem vjerovanja uz razmatranje onih postavki, osnova i dokaza koji podupiru ovo vjerovanje. Autor kritičko mišljenje naziva i refleksivnim mišljenjem, koje se razlikuje od običnog mišljenja okarakteriziranim prihvatanjem iskaza i procedura bez razumijevanja i vrjednovanja (Buchberger, Bolčević i Kovač, 2017). Projektno učenje temeljeno je na individualnom otkriću, neposrednom iskustvu i kreativnom radu. Suradničko učenje, koje se često povezuje s aktivnim učenjem, uključuje znanje kako primjereno raditi u timu ili skupini.

U nastavi psihologije postoje brojne mogućnosti za istraživačke projekte, videoprojekte i demonstracije. One omogućuju učenicima širenje perspektiva i stjecanje novih znanja i vještina korištenjem istraživanja i empirijskih podataka za razumijevanje psihičkih procesa i ponašanja pojedinaca i grupa. Jasnim strukturiranjem zadataka s ciljem povećanja kreativnosti i modeliranja ostvaruju se odgojno-obrazovni ciljevi. U sklopu Tjedna psihologije učenici fakultativne nastave Gimnazije Pula i izborne nastave Gimnazije i strukovne škole Jurja Dobrile Pazin su podijelili stečena znanja i vještine putem zajedničke videokonferencije održane preko platforme Zoom.

SEKCIJA: UČENIČKI DOMOVI

1. Elizabeta Papić, prof. psih. i Ante Papić, prof. psih.

- Gluma je put do sebe, scenski rad u funkciji oblikovanja predstave o sebi

Autori: Elizabeta Galić-Papić, mag. psych. i Ante Papić, dipl. psih.-prof., Dom učenika Sušak, Rijeka

Tema – naslov rada: *Gluma je – put do sebe; scenski rad u funkciji oblikovanja predstave o sebi*

Ključne riječi: dramski odgoj, socijalna dinamika, kreativnost, improvizacija, put do sebe, predstava

Sažetak:

Dramski odgoj ne služi isključivo razvijanju dramske darovitosti i upoznavanju s dramsko-scenskim izrazom. On pomaže učeniku u razvijanju osjećajnosti i osjetilnosti, govornih i drugih izražajnih sposobnosti i komunikacijskih vještina. Razvija maštu, kreativnost, raznovrsne sposobnosti te pomaže pri formiranju stavova. Potiče (samo)kritičnost i razumijevanje međuljudskih odnosa, sigurnost i samopouzdanje. Dramski odgoj pomaže učeniku da razvije analitičko, sintetičko, komparatističko, a time i kritičko mišljenje. Rad psihologa s dramskom družinom reflektira sveobuhvatno stečeno znanje: podršku pojedincu i grupi, praćenje socijalne dinamike i pravovremeno interveniranje, razvija motivaciju, potiče kreativnost.

Dramske improvizacije i rad s dramskom družinom ustvari su treniranje života, životnih vještina, samopouzdanja, problemskih situacija s naglaskom da ih na kraju uvijek nastojimo riješiti. Kroz rad nastojimo učenicima osvijestiti važnost verbalne komunikacije (jačina glasa, uvjerljivost, dominacija, jasnoća poruke, mogućnost manipulacije glasom...) i neverbalne komunikacije (mimike, gestikulacije, pokret, uvjerljivost...). Učenici prilikom improvizacija „izvlače“ iz sebe svoja iskustva, doživljaje, iznova proživljavaju situacije u kojima su možda već bili. U improvizacijama mogu uvidjeti i mogućnosti drugačijih rješenja i ishoda za određene probleme.

Uspostavlja se prisnija komunikacija između voditelja i učenika, kao i učenika međusobno. U dramskim improvizacijama se učenici rado uključuju. Improvizacije obuhvaćaju niz iskustvenih životnih situacija koje korespondiraju s aktualnim razvojnim problemima mladih. Kroz dramske improvizacije učenici osvješčuju sliku o sebi i povezuju se s drugim mladim ljudima. Odigravanjem problemskih situacija smanjuje se anksioznost učenika koji se time ohrabruju da primjenjujući naučeno kada se nađu u određenoj situaciji lakše riješe istu. Dramske improvizacije često generiraju predstavu koja je rezultat višemjesečnog motiviranog i kreativnog rada mladih ljudi.